

Kort overzicht plan

Verbetering gezette steenbekleding dijkvak Reigersbergschepolder

Begin 2003 vindt de aanbesteding plaats van de verbetering van het dijkvak Reigerbergsche polder. De uitvoering hiervan is gepland in 2003. Het werk is een onderdeel van het project Zeeweringen. Hierin werken Rijkswaterstaat, de Zeeuwse waterschappen en de Provincie Zeeland samen aan het versterken van de dijken.

Voor het werk is een dijkverbeteringsplan geschreven. In dit korte overzicht zijn de belangrijkste punten samengevat.

1. Project Zeeweringen

Een groot deel van de Nederlandse dijken wordt aan de zeezijde tegen golven beschermd door een glooiing met een toplaag van zetsteen. Uit waarnemingen van de waterschappen en de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen is naar voren gekomen dat bij zeer zware stormen deze steenbekleding onvoldoende bescherming biedt. Anders gezegd: de steenbekleding is in veel gevallen te licht.

Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft het projectbureau Zeeweringen opdracht gegeven de gezette steenbekledingen van de dijken in Zeeland op sterkte te brengen. De werkzaamheden worden over een lange periode uitgesmeerd. Dit heeft te maken met de hoge kosten en de omvang van het totale werk. Om veiligheidsredenen wordt er alleen van 1 april tot 1 oktober, buiten het stormseizoen, aan de dijken gewerkt. Evenals in de voorafgaande periode 1997-2002 concentreren de werkzaamheden zich in 2003 langs de Westerschelde. De versterking van de volgende dijkvakken wordt voorbereid met het oog op start van de uitvoering in 2003: Paulinapolder, Hedwigepolder, haven Walsoorden, Hoedekenskerkepolder, Everinge-/Zuid-/stukje Baarlandpolder, Willem-Annapolder, Reigersbergschepolder en Voorland Nummer Een. Verder vinden in 2003 nog werkzaamheden plaats op het dijkvak Zuidwatering waar reeds in 2002 gewerkt is.

2. De huidige dijk

Het dijkvak Reigersbergschepolder ligt in het beheersgebied van waterschap Zeeuwse Eilanden nabij Rilland en Bath. De locatie is weergegeven op de bijgevoegde situatietekening. Het gedeelte dat is geselecteerd voor verbetering heeft een totale lengte van ongeveer 3975 m. Het dijkvak ligt tussen de Zimmermanpolder, aan de westzijde, en de Paviljoenpolder, aan de oostzijde. Het dijkvak Paviljoenpolder wordt in 2001 en 2002 verbeterd. Het dijkvak Zimmermanpolder is verbeterd in 1999.

De kern van de dijk bestaat uit zand. Dit zand is afgedekt met een kleilaag. Het dijkvak heeft een hoog voorland vanaf dp 49 (+50m) en verder westwaarts. De toplaag bestaat uit een groot aantal verschillende typen steen. Tussen dp 43 en dp 49 (+50m) is de ondertafel bekleed met vlakke betonblokken, Haringmanblokken en PIT-systeemblokken. De boventafel bestaat daar hoofdzakelijk uit Haringmanblokken. Tussen dp 49 (+50m) en dp 57 liggen er PIT-systeemblokken in de ondertafel, de boventafel bestaat uit Haringmanblokken. De bekleding bestaat uit doorgroeienden tussen dp 57 en dp 65 (+70m). Op het stuk tussen dp 65 (+70m) en dp 71 (+40m) bestaat de ondertafel uit vlakke betonblokken, Haringmanblokken en basalt. De basalt is gedeeltelijk met asfalt gepenetreerd. De boventafel bestaat voornamelijk uit Haringmanblokken. Tussen dp 71 (+40m) en dp 82 (+75m) bestaat de bekleding voornamelijk uit Haringmanblokken. Twee kleine gedeeltes van de dijk zijn bekleed met Lessinische steen en basalt.

De toplaag is op verschillende wijzen geplaatst. Veelal zijn de elementen direct op de laag klei of mijnsteen geplaatst. Op sommige plaatsen is de toplaag op een filterlaag op klei gezet.

Op de glooiing en de bestorting van het dijkvak Reigersbergschepolder zijn de natuurwaarden marginaal, mede door de aanwezigheid van het hoge voorland. Ook boven gemiddeld hoog water zijn de natuurwaarden beperkt.

De schorren voor de dijk fungeren voor vogels als een hoogwatervluchtplaats, als broedgebied en als foerageergebied. Het schor is door de provincie aangemerkt als een integraal milieubeschermingsgebied. Door de aanwezigheid van het schor is de dijk minder van belang als hoogwatervluchtplaats

007166 2002 PZST-P-02087 com

Kort overzicht plan verbetering gezette steenbeker

---

voor vogels. Beperking van de toegankelijkheid van het schor is gewenst vanwege de functie als hoogwatervluchtplaats.

Langs het dijkvak Reigersbergschepolder is bij de deltawerken in 1980 de kruin van de dijk op twee plaatsen landwaarts verlegd, terwijl de steenbekleding het oorspronkelijke tracé bleef volgen. Op die plaatsen, te weten bij dp 45 en dp 67, zijn als het ware brede buitenbermen ontstaan. Daarnaast liggen op het talud de weinig toegepaste PIT-systeem blokken. De nollen en de bekleding van PIT-systeemblokken hebben een cultuurhistorische waarde.

3. Toetsing van de dijk

De dijken in Zeeland moeten een superstorm kunnen weerstaan met een kans van voorkomen van gemiddeld eens in de 4000 jaar. Het dijkvak Reigersbergschepolder is in 1999 door het waterschap gedetailleerd getoetst. Uit de toetsing bleek dat de meeste vakken ook de score 'onvoldoende' hadden.

Alle bekleding met de score 'onvoldoende' moet worden aangepast. De vakken met de score 'goed' kunnen gehandhaafd blijven. De gehandhaafde vakken zijn vakken met basaltzuilen.

De grasbekleding op het bovenbeloop hoeft niet te worden aangepast.

4. Keuze en motivatie van de nieuwe constructie

Bij de keuze van een nieuwe dijkbekleding voor de onvoldoende sterke gedeelten, geldt een aantal uitgangspunten. Naast de eis dat de materialen voldoen aan de huidige veiligheidsnormen, zijn dit onder meer:

- de keuze van de bekleding is gericht op herstel en zo mogelijk verbetering van de huidige natuurwaarden op de dijk;
- er wordt gestreefd naar maximaal hergebruik van materialen en toepassing van milieuvriendelijke materialen;
- er wordt gestreefd naar zo laag mogelijke kosten.

Binnen de specifieke situatie en rekening houdend met de uitgangspunten, is voor het dijkvak Reigersbergschepolder gekozen voor de in onderstaande tabel genoemde materialen.

Locatie [dp –dp]	Constructie grens [NAP +m]	Bekledingstype boven de constructiegrens	bekledingstype onder de constructiegrens
43 – 44 +(75m)*	3,00	betonzuilen met eco-toplaag	betonzuilen (antraciet toplaag)
44 +(75m) – 44 +(95m)	3,00	betonzuilen	betonzuilen
44 +(95m) – 50	4,00	betonzuilen	betonzuilen
50 – 67 (+60m)	4,00	betonzuilen	gekantelde Haringmanblokken
67 (+60m) – 74	4,00	betonzuilen	basaltzuilen
74 – 82 (+75m)	3,80	betonzuilen	betonzuilen

* reeds verbeterd in 2002 bij de uitvoering van het dijkvak Paviljoenpolder

De berm wordt in de nieuwe situatie verhoogd van NAP +6m à +6,3m naar circa NAP +7m. Op de berm wordt een onderhoudsweg aangelegd. Voor de verharding van de onderhoudsweg is gekozen voor asfalt tussen dp 43 en dp 71 (+45m). Tussen dp 71 (+45m) en dp 82 (+75m) komen koperslakblokken. De bekleding van de glooiing en de verharding van de onderhoudsweg worden zo goed mogelijk op elkaar aangesloten.

5. Effecten op de omgeving

Natuur

Het werken aan de dijk leidt tijdelijk tot negatieve effecten op de aanwezige natuur. De gekozen constructie waarborgt echter op termijn herstel en zo mogelijk een verbetering van de aanwezige natuur.

In het ontwerp is gestreefd naar verbetering van de natuurwaarden tussen dp 43 en dp 44 (+75m). Daarnaast bevordert het afstrooien van de bekleding met grond de vestiging van vegetatie. Het afstrooien is niet of nauwelijks van invloed op broedende plevieren, omdat niet verwacht wordt dat

deze hier zullen nestelen. De kieren tussen de toplaagelementen geven mogelijkheden voor de vestiging van bodemflora en bieden een schuilplaats aan kleine fauna.

Vogels en andere fauna kunnen hinder ondervinden van de uitvoering door geluidsoverlast of aanwezigheid van mensen en materieel. Deze verstoring is echter ook tijdelijk en niet significant, aangezien vogels tijdens hoogwater niet aangewezen zijn op de dijk als vluchtplaats. De vogels zullen veelal foerageren op de slikken. Deze bevinden zich enkele honderden meters van het dijkvak, waardoor er weinig tot geen verstoring van de foeragerende vogels zal plaatsvinden.

Ten behoeve van de rust van de vogels op het schor wordt het onderhoudspad na aanleg door middel van een hek afgesloten voor fietsers.

Landschap en cultuurhistorische waarden

Door langere stukken dijk met hetzelfde type toplaagelement uit te voeren wordt een uniform beeld geschapen. Horizontale en verticale overgangen zijn zoveel mogelijk beperkt. De bekleding biedt de eerste jaren een wat minder natuurlijke aanblik. Na een aantal jaren zal de vegetatie echter weer terug zijn, zodat een natuurlijke aanblik gegarandeerd wordt. Wat betreft de kleur en de typen steenbekleding is gekozen voor aansluiting bij de naastgelegen dijkvakken Paviljoenpolder en Zimmermanpolder. Door de bovenste 4 meter van de glooiing af te strooien met grond wordt de vestiging van vegetatie ten goede komt, wat herstel van het landschapsbeeld ten goede komt.

Voor zover bestaande bekleding van natuursteen en betonblokken van het systeem PIT wordt vervangen is sprake van verlies van cultuurhistorische waarden.

Er is zoveel mogelijk gestreefd naar hergebruik van de huidige Haringmanblokken. Door het (her)gebruik van betonelementen en basaltzuilen wordt het huidige beeld van de dijk deels bewaard. Er kan gesteld worden dat het hergebruik maximaal is, aangezien alle vrijkomende materialen die technisch toepasbaar zijn hergebruikt worden en omdat zelfs nog aanvoer van andere werken plaatsvindt.

Recreanten en omwonenden

De aan- en afvoer van materieel en goederen kan geluidsoverlast of verkeershinder geven voor omwonenden. Deze overlast is echter tijdelijk van aard. Door een zorgvuldige keuze van transportroutes zal deze overlast tot een minimum beperkt worden.

Landbouw

Het maaibeheer van het buitenbeloop kan tijdens uitvoering van de werkzaamheden geen doorgang vinden; de beheerder en de pachter maken hierover afspraken.

6. Ter inzage en reageren

De volledige planbeschrijving "Verbetering gezette steenbekleding Reigersbergsche polder" is tijdens kantooruren in te zien van 17 juni tot en met 12 juli 2002 op het kantoor van waterschap Zeeuwse Eilanden en het gemeentehuis van de gemeente Reimerswaal te Kruiningen. U kunt hierop tot en met 12 juli 2002 een schriftelijke reactie geven aan het dagelijks bestuur van waterschap Zeeuwse Eilanden, Piet Heinstraat 77, Postbus 4460 AC Goes.

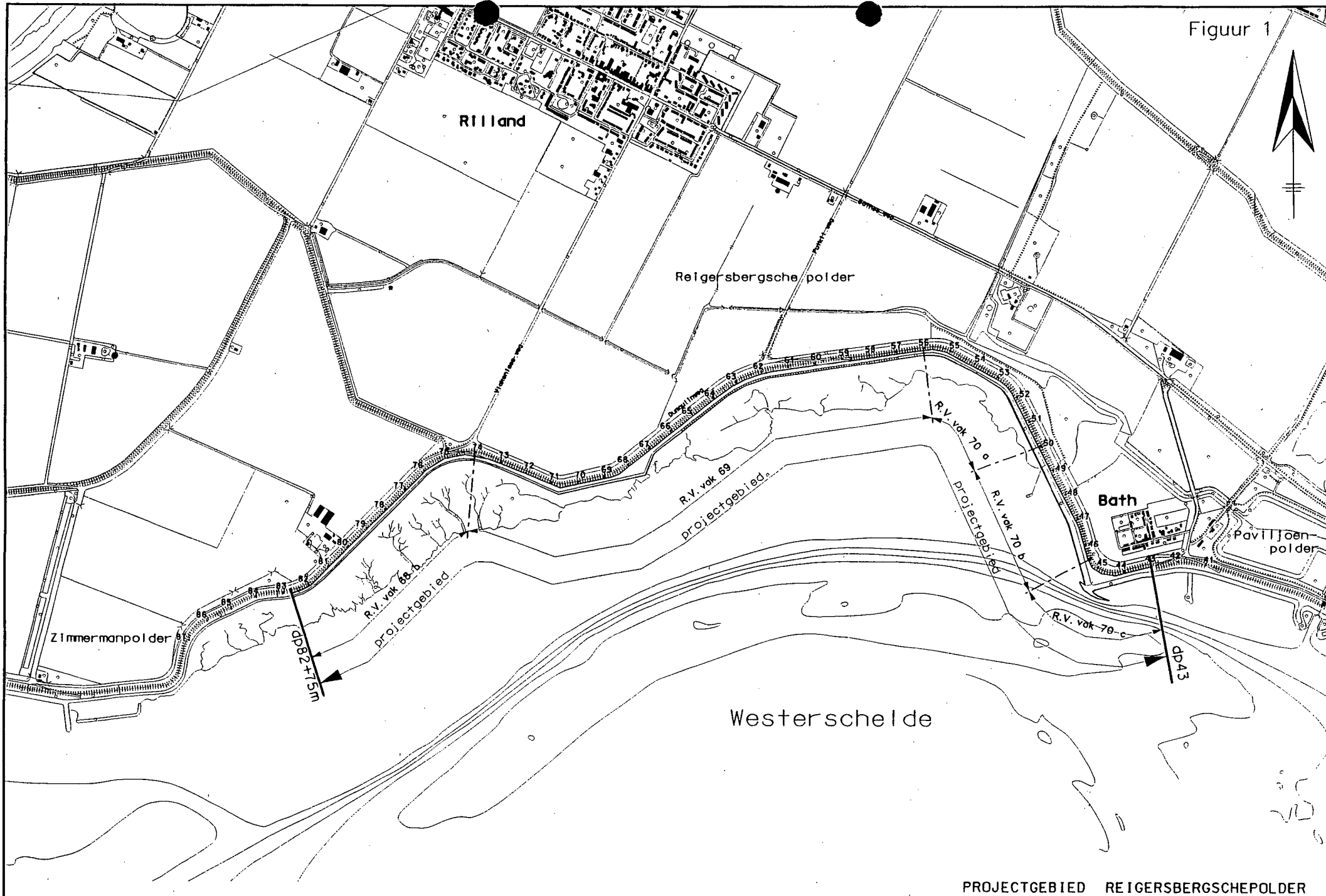
COLOFON

Dit is een uitgave van waterschap Zeeuwse Eilanden in samenwerking met het Projectbureau Zeeweringen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

Waterschap Zeeuwse Eilanden
Piet Heinstraat 77, Postbus 114,
4460 AC Goes
Tel. 0113-241341 Fax. 0113-227528

Projectbureau Zeeweringen
Piet Heinstraat 77, Postbus 114,
4460 AC Goes
Tel. 0113-241370 Fax. 0113-216124

Figuur 1

PROJECTGEBIED REIGERSBERGSCHEPOLDER